

214

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini * Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini * Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

Sarajevo, 30.03.2022.

Broj: 5-3/2022

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
Trg BiH 1
71000 Sarajevo

 BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO PRAVDE
SARAJEVO

PRIMLJENO:		31-03-2022	
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Radni broj	Broj priloga
09-07-30-			22

PREDMET: Izvještaj za 2021. godinu, dostavlja se

Poštovani,

u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o udruženjima i fondacijama (Službeni glasnik BiH, broj 94116) koje se odnose na član 5., stav 4. i 5., u prilogu akta, dostavljamo finansijski izvještaj (Bilanse stanja i uspjeha) za 2021. godinu Fondacije za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH).

Takođe, dostavljamo i Godišnji izvještaj o aktivnostima Fondacije za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH) za 2021. godinu.

S poštovanjem,

Direktorica FSU u BiH

Ranka Ninković-Papić

FSU u BiH • ФСУ у БиХ • ZSU u BiH • SIF in BiH

Branilaca Sarajeva 47 • 71000 Sarajevo • Tel + 387 33 219 313 • Fax + 387 33 219 314

Email: sif@sif.ba • Web <http://www.sif.ba>

Djelatnosti strukovnih članskih organizacija

Djelatnost

Raiffeisen Bank d.d. BiH

Naziv banke

1610000083780463

Broj računa

4201523620002

Identifikacioni broj za direktne poreze

Identifikacioni broj za indirektno poreze

94.12

Šifra djelatnosti po KD BiH 2010

Šifra djelatnosti po SKD

077

Šifra opštine

08. 07. 2021

FINANSIJSKO-FINANCIJSKA
INFORMATIČKA AGENCIJA
POSLOVNA JEDINICA SARAJEVO
ISPOSTAVA CENTAR 5

BILANS USPJEHA

za period od 1.1.2021. do 31.12.2021. godine

- u KM -

Grupa konta (konto)	OPIS	AOP	IZNOS	
			Prethodna godina	Tekuća godina
1	2	3	4	5
A. PRIHODI				
410	Članarina	131		
411	Prihodi iz budžeta	132		
412	Humanitarni prihodi	133	457.888	191.470
417	Prihodi od vlastite aktivnosti	134		
418	Ostali prihodi	135	83	92
	Svega prihodi (131 do 135)	136	457.971	191.562
B. RASHODI				
400	Materijal i energija	137	3.024	5.800
401	Usluge	138	227.714	59.799
402	Plaće i ostala primanja zaposlenih	139	222.973	123.589
403	Amortizacija	140	1.291	1.238
404	Finansijski rashodi	141	596	0
405	Putni troškovi	142	1.841	484
406	Humanitarni rashodi	143	532	652
407	Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata	144		
408	Ostali rashodi	145		
	Svega rashodi (137 do 145)	146	457.971	191.562
C. REZULTAT				
	Višak prihoda (136 minus 146)	147		
	Višak rashoda (146 minus 136)	148		

Sarajevo-Centar

ČOVRK (ASIM) FADILA

Certifikovani računovođa

CERTIFICIRANI RAČUNOVOĐA

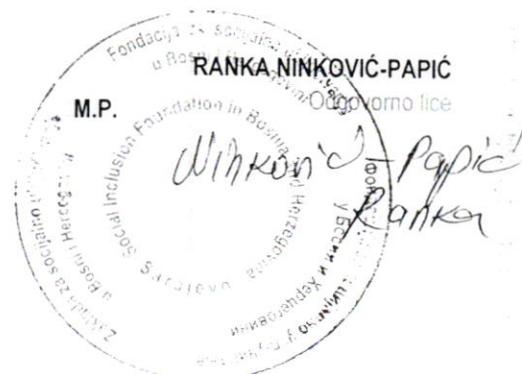
FADILA ČOVRK 0047/5

Licenca br. 0047/5

033/668-912

Kontakt

19.1.2022.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
RANTON SARAJEVO
OPĆINA STARI GRAD
SLUŽBA ZA UPRAVU I INSPEKCIJSKE POSLOVE
Ov. broj: 2842
Datum: 11-02-2022 godine
Ovaj prepis - fotokopija - snimljena je sa izvornim
izvorikom - duplikatim - prepisom - fotokopijom
načinom - načinom
Sastoji se od stranica
Napomena:
Taksa:

FONDACIJA ZA SOCIJALNO UKLJUČIVANJE U BIH Sarajevo-Centar

Sarajevo-Centar, BRANILACA SARAJEVA 47

Djelatnosti strukovnih članskih organizacija

Raiffeisen Bank d.d. BiH

Naziv banke

1610000083780463

Broj računa

4201523620002

Identifikacioni broj za direktne poreze

Identifikacioni broj za indirektno poreze

94.12

Šifra djelatnosti po KD BiH 2010

Šifra djelatnosti po SKD

077

Šifra opštine

BILANS STANJA
na dan 31.12.2021. godine

- u KM -

Grupa konta (konto)	OPIS	Iznos po odbitku ispravke vrijednosti		
		AOP	Prethodna godina 4	Tekuća godina 5
1	AKTIVA	3		
	A. OSNOVNA SREDSTVA (102 do 108)	101	2.643	1.404
00	Nekretnine, postrojenja i oprema	102	2.643	1.404
01	Nematerijalna osnovna imovina	103		
02, 03	Dugoročni plasmani i potraživanja	104		
04	Biološka imovina	105		
05	Ulaganja u nekretnine	106		
06	Osnovna imovina namijenjena prodaji	107		
08	Dugoročna razgraničenja	108		
	B. KRATKOTRAJNA IMOVINA (110 do 114)	109	113.721	30.008
10	Novac i novčani ekvivalenti	110	113.721	30.008
11, 12	Kratkoročni plasmani i potraživanja	111		
13	Zalihe	112		
14	Ulazni porez (PDV)	113		
15	Kratkoročna razgraničenja	114		
	SVEGA AKTIVA (101+109)	115	116.364	31.412

FINANSIJSKO/INFORMACIONI
SISTEMAR
POSLOVNA JEDINICA SARAJEVO
AGENCIJA ZA
POSREDOVANJE
SARAJEVO 5

Kontrolni broj 1032041148316526

Grupa konta,
konto

OPIS

Iznos po odbitku ispravke vrijednosti

1	2	3	Iznos po odbitku ispravke vrijednosti	
			4	5
	PASIVA	AOP		
	A. TRAJNI IZVORI (117 do 119 - 120 + 121)			
200	Trajni izvori	116	1.000	1.000
201	Rezerve	117	1.000	1.000
202	Neraspoređeni višak prihoda	118		
203	Neraspoređeni višak rashoda	119		
204	Revalorizacione rezerve	120		
	B. DUGOROČNE OBAVEZE (123 + 124)			
21	Dugoročne finansijske obaveze	121		
28	Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	122		
	C. KRATKOROČNE OBAVEZE (126 do 129)			
30	Kratkoročne obaveze	123		
31, 32	Kratkoročne finansijske obaveze	124		
34	Obaveze za PDV	125	115.364	30.412
38	Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja	126	115.364	30.412
	SVEGA PASIVA (116 + 122 + 125)	127		
		128		
		129		
		130	116.364	31.412

Sarajevo-Centar

Mjesto

ČOVRK (ASIM) FADILA

Certifikovani računovoda

CERTIFICIRANI RAČUNOVODJA 0047/5

FADILA ČOVRK

Licenca broj 0047/5

033/668-912

Kontakt

19.1.2022.

Datum

RANKA NINKOVIĆ-PAPIĆ

Odgovorno lice

Ninković-Papić
RANKS

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
OPĆINA STARI GRAD
SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU
I INSPEKCIJSKE POSLOVE
Oz. broj: 110-02-2022
Datum: 20. godine
Ovaj predis - fotokopija istovjetna je sa originalom
neprislanja - izvornik - fotokopija - izvornik - fotokopija
Dostavlja se: 51. Općinske poslove
Nastavak: 51. Općinske poslove
1. Općinske poslove
1. Općinske poslove

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini * Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini * Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

Godišnji izvještaj o aktivnostima Fondacije za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH)

1. januar 2021. – 31. decembar 2021.

FSUuBiH • ФСУуБиХ • ZSUuBiH • SIF in BiH

Branilaca Sarajeva 47 • 71000 Sarajevo • Tel + 387 33 219 313 • Fax + 387 33 219 314

Email: sif@sif.ba • Web <http://www.sif.ba>

Sadržaj

UVOD	2
SVRHA GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA	2
REALIZOVANI PROJEKTI	2
PROJEKAT "IZGRADIMO ZAGOVARAČKU PLATFORMU ZA SOCIJALNU UKLJUČENOST u BiH - ZASTANI I POSLUŠAJ"	2
PROJEKAT "IZGRADANJA KAPACITETA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA ZA AKTIVNO ZAGOVARANJE ULOGE MARGINALIZOVANIH GRUPA U PROCESU PRIDRUŽIVANJA EVROPSKOJ UNIJI"	14
OSTALE PROVEDENE, TRENUTNE I BUDUĆE FSU u BiH AKTIVNOSTI	21

UVOD

Osnovne informacije o Fondaciji za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini (FSU u BiH)

Fondacija za socijalno uključivanje je nepolitička, nestranačka, neovisna i neprofitna nevladina organizacija koja je osnovana Odlukom o osnivanju broj IBHI/FSU u BiH/10 donesenom 19. januara 2010., u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine. Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini zvanično je registrovana 28.01.2010. u Ministarstvu pravde BiH.

SVRHA GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA

Ovaj godišnji izvještaj odnosi se na aktivnosti u vremenskom periodu od 1. januara 2021. do 31. decembra 2021.

S obzirom na neprofitni karakter FSU u BiH, te na činjenicu da se finansira isključivo od implementacije projekata, svrha ovog izvještaja je da pruži više informacija o implementaciji i realizovanim projektima i aktivnostima u protekloj godini, te budućim (trenutno planiranim) aktivnostima FSU u BiH.

Pored toga, FSU u BiH nastavlja kontinuirano informisanje u oblasti socijalne uključenosti na oficijelnoj web stranici www.sif.ba, web stranici Koalicije marginalizovanih grupa u BiH "KOMA" www.koma.ba, kao i putem oficijelne YouTube stranice, ostalih digitalnih platformi i društvenih mreža, stavljajući na raspolaganje organizacijama civilnog društva i ostalim zainteresovanim stranama sve resurse koji su im potrebni za jačanje njihove uloge u promociji demokratskog društva u BiH.

REALIZOVANI PROJEKTI

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

unicef
za svako dijete

FSU u BiH
ОСУ у БиХ

ZSU u BiH
SIF in BiH

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

PROJEKAT "IZGRADIMO ZAGOVARAČKU PLATFORMU ZA SOCIJALNU UKLJUČENOST u BiH - ZASTANI I POSLUŠAJ"

30.10.2018. potpisan je Ugovor sa Delegacijom Evropske unije u BiH (DEU) za period od 32 mjeseca, od 01.11.2018. do 30.06.2021. Ukupna vrijednost projekta je 476.990, 00 EUR, s tim

da je iznos od 429.291, 00 EUR finansirala Evropska unija, a iznos od 47.900, 00 EUR finansirao UNICEF u BiH. Projekat je proveden u partnerstvu sa Inicijativnom za bolju i humaniju inkluziju (IBHI).

Realizacija projekta protekla je bez zastoja i poteškoća u implementaciji, uprkos otežanim okolnostima uzrokovanim pandemijom COVID-19 tokom druge i treće projektne godine. Ranka Ninković-Papić, direktorica FSU u BiH predstavila je Delegaciji Evropske unije (DEU) prvi godišnji izvještaj 19. novembra 2019., drugi godišnji izvještaj 18. novembra 2020. i finalni projektni izvještaj 16. jula 2021., koji je odobren i prihvaćen od strane donatora.

Obavezno sufinansiranje projekta FSU u BiH je osigurala potpisivanjem Ugovora sa UNICEF-om u BiH 16. januara 2019. Ugovor je istekao 31. decembra 2020. a FSU u BiH je 25. januara 2021. predstavila finalni izvještaj UNICEF-u koji je prihvaćen od strane donatora.

Cilj projekta bio je razvoj i jačanje uloge, kapaciteta i vidljivosti nevladinih organizacija okupljenih kroz Koaliciju marginalizovanih grupa u BiH "KOMA" u svrhu učešća u stvaranju socijalnih javnih politika i zagovaranju za prava marginalizovanih grupa kao preduslova za pravednije i otvorenije društvo koje podržava proces evropskih integracija u BiH.

Ovaj cilj ostvaren je kroz **četiri glavne komponente/područja rada**:

1. Istraživanje i analiza trenutnih potreba marginalizovanih grupa u BiH i izrada ključnih dokumenata
2. Izgradnja kapaciteta i jačanje međusektorske Koalicije marginalizovanih grupa u BiH "KOMA"
3. Zagovaračke aktivnosti u oblasti socijalnog uključivanja
4. Komunikacijske aktivnosti i povećanje vidljivosti

Ostvareni su specifični ciljevi projekta:

- Poboľjšati pristup pravima za marginalizovane grupe kroz iniciranje i izradu strategija socijalnog uključivanja na entiteskim i nivou Brčko distrikta BiH.
- Povećati kapacitet, efikasnost i vidljivost međusektorske Koalicije marginalizovanih grupa u BiH "KOMA", uz angažman zagovaranja u oblasti socijalnih javnih politika.
- Podsticati umrežavanje, saradnju i komunikaciju među organizacijama civilnog društva i povezanim zainteresovanim akterima u svjetlu mogućeg kandidatskog statusa BiH na evropskom putu
- Povećati znanje i značaj prednosti koje donosi proces pridruživanja Evropskoj uniji u vezi sa zaštitom socijalnih prava građana BiH, a samim tim i jačati podršku procesa integracija BiH u EU.

Realizovane su sve planirane aktivnosti, podijeljene u grupe prema osnovnim komponentama projekta:

- Istraživanje, priprema, izrada i objava dva policy dokumenta;
- Izrada i objavljivanje studije "Osnove i smjernice za razvoj strategija socijalnog uključivanja na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH";
- Organizacija pet tematskih treninga;
- Aktivnosti zagovaranja za socijalnu uključenost sa fokusom na 20-30 zagovaračkih sastanaka, tri okrugla stola i tri SWOT/PEST radionice;
- Aktivnosti medijske kampanje, komunikacije i povećanje vidljivosti, kao i šira promocija projekta putem medija;
- Kreiranje i promocija dokumentarnog filma sa fokusom na socijalnu uključenost marginalizovanih grupa, te originalnog teksta i pjesme kampanje;
- Organizacija finalne projektne konferencije - "KOMA" Konvencije

Izrada i objavljivanje dva policy dokumenta i studije "Osnove i smjernice za razvoj strategija socijalnog uključivanja na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH"

Dva policy dokumenta „Prema Evropskoj Uniji - Ključni problemi socijalnog uključivanja u BiH“ i „Prema Evropskoj Uniji - Preporuke za unaprjeđenje socijalnog uključivanja u BiH“ pripremljeni su, razmatrani sa relevantnim akterima, finalizirani i objavljeni u 2019.

(<https://sif.ba/Documents/Prvi%20policy%20papir%20finalna%20verzija.pdf>;

<https://sif.ba/Documents/Drugi%20policy%20papir-%20Prema%20Evropskoj%20Uniji%20-%20Preporuke%20za%20unaprje%C4%91enje%20socijalnog%20uklju%C4%8Divanja%20u%20BiH.pdf>)

Cilj prvog policy dokumenta bio je definisanje pristupa i koncepta strategija socijalnog uključivanja, uzimajući u obzir globalnu i situaciju u BiH, te konkretnije proces pristupanja BiH Evropskoj uniji koji zahtjeva razvoj politika socijalne uključenosti. S fokusom na identifikaciju ključnih problema s kojima se susreću ranjive grupe, ispitani su njihovi uzroci i posljedice, te dat pregled javnih politika (strategija, zakona) od značaja za socijalno uključivanje.

Drugi policy dokument sadrži genezu razvoja politika socijalne uključenosti i njihove uloge u EU strategijama poput Europa 2020. i Prema održivoj EU 2030. Posebna pažnja posvećena je metodi otvorene koordinacije i njenoj provedbi u BiH. Po prvi put u BiH, u kontekstu socijalne uključenosti, analiziran je i negativni uticaj prirodnih katastrofa. Takođe, posebna pažnja posvećena je i preporukama EU o neophodnim reformama koje BiH treba sprovesti, prezentovanim u Mišljenju Evropske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU (29.05.2019.)

Priprema Strategija socijalnog uključivanja za Federaciju BiH, Republiku Srpsku i Brčko distrikt BiH napredovala je u skladu s planom bez obzira na izazove prouzrokovane pandemijom COVID-19, u punoj saradnji sa nadležnim ministarstvima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH.

Tim eksperata je odabran u januaru 2020. na čelu sa Žarkom Papićem, tim liderom za izradu Strategija socijalnog uključivanja FBiH, RS i BD BiH i ekspertima u sastavu: Maida Fetahagić, Nataša Stevanović, Ljubo Lepir i Fahrudin Memić, završili su tri strategije za period 2021-2027. na BHS i engleskom jeziku u decembru 2020.

Studija "Osnove i smjernice za razvoj strategija socijalnog uključivanja na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH" predstavlja krovni naziv za kompilaciju tri odvojene Strategije socijalnog uključivanja FBiH, RS i BD BiH koje su pripremili eksperti, koristeći jedinstveni metodološki pristup u izradi dokumenata.

(Strategija socijalnog uključivanja FBiH 2021-2027.:

https://sif.ba/Documents/Publikacije/2021/SSU_FBiH_2021_2027_bhs.pdf

Strategija socijalnog uključivanja RS 2021-2027.:

https://sif.ba/Documents/Publikacije/2021/SSU_RS_2021_2027_bhs.pdf

Strategija socijalnog uključivanja BD BiH 2021-2027.:

https://sif.ba/Documents/Publikacije/2021/SIS_BD_BiH_2021_2027_bhs.pdf

Sve tri strategije, Federacije BiH, RS i BD BiH, usklađene su sa ciljem rješavanja ključnih pitanja socijalne uključenosti:

- Društveni položaj djece i mladih, posebno u kontekstu demografskog pada;
- Siromaštvo i nužnost njegovog smanjenja kroz politike socijalne uključenosti;
- Osobe s invaliditetom i borba za društvo jednakih mogućnosti;
- Rodni uzroci socijalne isključenosti;
- Osobe treće dobi i povratak dostojanstvenom životu bez siromaštva;
- Etnički uzroci socijalne isključenosti i važnost pune nacionalne jednakosti.

Rezultati lobiranja projektnog tima za usvajanje dokumenata su sljedeći:

- Parlament Federacije BiH je na sjednici održanoj 18. februara 2021. godine usvojio „Strategiju razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021-2027.“ koju je predložila Vlada Federacije BiH, a izradio je Federalni zavod za programiranje razvoja uz učešće velikog broja aktera, uključujući i naš projekt. U ovoj Strategiji, Strateški cilj 2: Prioritetni i uključivi društveni razvoj, Prioritet 2.5. Smanjiti siromaštvo i socijalnu isključenost, mjera 2.5.1. Unaprjeđenje socijalne uključenosti marginalizovanih grupa navodi se: „...U narednom razdoblju potrebno je donijeti sveobuhvatan strateški dokument (Strategija socijalnog uključivanja) koji bi sadržavao specifične politike i programe usmjerene na grupe stanovništva koje su socijalno isključene ili u opasnosti od siromaštva i socijalne isključenosti... Potrebno je stalno razvijati svijest javnosti o značaju socijalne uključenosti“ (str. 51).
- Vlada Brčko distrikta BiH usvojila je 21. oktobra 2021. „Strategiju razvoja Brčko distrikta BiH 2021-2027.“, a Skupština Brčko distrikta BiH 19. maja 2021. Osnove ekspertski pripremljene Strategije socijalnog uključivanja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za 2021-2027. u potpunosti su integrisane u Strategiju razvoja Brčko

distrikta BiH, što je veliki napredak u odnosu na prethodnu strategiju Brčko distrikta BiH.

- Planom rada Vlade Republike Srpske za 2018.-2022. godinu predviđena je izrada „Strategije razvoja socijalne zaštite Republike Srpske za 2021.-2027. U januaru 2021. Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske je dostavljen dokument „Strategija socijalnog uključivanja Republike Srpske za 2021.-2027.“ s preporukom da se njime koristi u izradi strategije.

Organizacija pet tematskih treninga

Pet treninga za različite učesnike Koalicije marginalizovanih grupa u BiH “KOMA” je uspješno realizovano u 2019. Treninzima je prisustvovalo ukupno 89 učesnika.

Tematske oblasti treninga bile su sljedeće: Strateško planiranje i prikupljanje sredstava, razvoj projektnih prijedloga, informacione i komunikacijske tehnologije (IKT) i društvene mreže, zagovaranje i promocija, šta je nama Evropska unija.

Zagovaračke aktivnosti u oblasti socijalnog uključivanja sa fokusom na 20-30 zagovaračkih sastanaka, tri okrugla stola i tri SWOT/PEST radionice

Tri okrugla stola organizovana su i održana u 2019. a u njihovom radu učestvovao je **71 učesnik** - internacionalne organizacije (8), nevladine organizacije (39), institucije (17), akademska zajednica (2), socijalna preduzeća (1) i agencije (4).

Tokom implementacije projekta, ukupno je održano dvadeset i četiri zagovaračka sastanaka sa predstavnicima institucija BiH. Svrha sastanaka sa svim relevantnim projektnim partnerima bila je lobiranje za institucionalnu podršku razvoju Strategija socijalnog uključivanja. Ostvarena je saradnja i dobijena podrška kroz sve održane zagovaračke sastanke:

- 1) Federalno ministarstvo rada i socijalne politike - načelnik Sektora za socijalnu, porodičnu i dječju zaštitu, (23.01.2019.);
- 2) Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, zamjenik direktora, Zdenko Milinović (25.01.2019.);
- 3) Federalni zavod za programiranje razvoja, direktor Ljubiša Đapan i zamjenik direktora Nijaz Avdukić (15.02.2019.);
- 4) Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS – zamjenik ministra, Pavle Paunić i šefica Odjela za porodičnu i dječju zaštitu, Branka Sladojević (18.02.2019.);
- 5) Federalno ministarstvo rada i socijalne politike - rukovodioc Sektora za zaštitu osoba s invaliditetom, civilnih žrtava rata, osoba s neratnim invaliditetom i vođenje Jedinstvenog registra korisnika novčanih naknada, Dobrica Jonjić (08.03.2019.);
- 6) Vlada Brčko Distrikta – šefica Odjeljenja za socijalnu zaštitu, Nataša Stevanović i šef Odjela za zdravstvo i druge usluge, Sabrija Čandić (08.07.2019.);

- 7) Direkcija za evropske integracije Vijeća ministara BiH, direktor Edin Dilberović (24.07.2019.)
- 8) Vlada Federacije BiH, potpredsjednik Vlade i ministar pri Ministarstvu rada i socijalne politike, Vesko Drljača (29.07.2019.);
- 9) Udruženje socijalnih radnika FBiH, predsjednik Mirnes Telalović (07.10.2019.);
- 10) Socijaldemokratska partija (SDP); predsjednik SDP-a, Nermin Nikšić i koordinator pripreme dokumenta "Plan 10 za našu zemlju", Nerin Dizdar (16.10.2019.)
- 11) G. Žarko Papić je također iskoristio radionicu za pripremu Strategije razvoja FBiH 2021-2027, te održao prezentaciju za 34 učesnika (31 državni službenik, 2 NVO i 1 internacionalnu organizaciju), (22.10.2019.);
- 12) Edin Dilberović, direktor Direkcije za evropske integracije Vijeća ministara BiH – DEI (03.06.2020.)
- 13) Miodrag Pandurević, pomoćnik ministra, Ministarstvo civilnih poslova BiH (16.06.2020.)
- 14) Darija Ramljak, pomoćnica direktora Direkcije za evropske integracije Vijeća ministara BiH – DEI (17.06.2020.)
- 15) Dr. Jasmin Komić, direktor Republičkog zavoda za statistiku (29.06.2020.)
- 16) Vladimir Makarić, pomoćnik ministra, Ministarstvo za zdravlje i socijalnu zaštitu Republike Srpske (30.06.2020.)
- 17) Mira Vasić, pomoćnica ministra, Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite Republike Srpske (30.06.2020.)
- 18) Saša Jovetić, koordinator za EU integracije Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju Republike Srpske (30.06.2020.)
- 19) Vjekoslav Čamber, direktor Ureda za Evropske integracije Vlade Federacije BiH (02.07.2020.)
- 20) Miroslav Jurešić, pomoćnik ministra, Ministarstvo za rad i socijalnu politiku Federacije BiH (29.09.2020.)
- 21) Amila Opardija, stručna savjetnica za ekonomsku i socijalnu politiku Direkcije za evropske integracije Vijeća ministara BiH – DEI (17.12.2020.)
- 22) SDP BiH, Nermin Nikšić, predsjednik SDP BiH, Jasmin Imamović, potpredsjednik SDP BiH i Nerin Dizdar, član Glavnog odbora SDP BiH (12.03.2021.);
- 23) Predsjedništvo SDP-a BiH o Strategijama socijalnog uključivanja za FBiH, RS i BD BiH (29.04.2021.).

Organizovane su i održane tri SWOT/PEST radionice i online konsultacije u kojima je učestvovalo **67 učesnika** – nevladine organizacije (34), internacionalne organizacije (1), institucije (22), agencije (2), akademska zajednica (5), pojedinci (2), mediji (1).

Komunikacijske aktivnosti i povećanje vidljivosti, kao i jaka medijska promocija projekta

Projekat je postigao snažnu medijsku vidljivost – daleko veću od prvobitno planirane. Realizovane komunikacijske i aktivnosti vidljivosti osigurale su da mnogi građani BiH više puta dobiju informacije o projektu. **Ostvaren je ukupni projektni doseg (pokrivenost stanovništva) od 6.825.955 građana.** Zahvaljujući provedenoj medijskoj kampanji (uz inovativni pristup medijima i različite komunikacijske alate) značajno se povećao interes medija za rezultate projekta i generisao 73% više medijskih izvještaja od planiranih (**ukupno 139 medijskih**

izvještaja o projektu). Projektni tim kontinuirano je razvijao različite PR uradke kako bi povećao znanje i svijest građana zašto je socijalna uključenost važna i potaknuo donosiocima odluka da ubrzaju reforme. Kampanja na društvenim mrežama bila je kontinuirana tokom cijelog projektnog razdoblja.

Projekat su obilježile sljedeće komunikacijske/PR aktivnosti:

- Promocija šest projektnih događaja i organizacija šest prilika za medije, napisano je i distribuirano po šest najava i saopštenja za medije, od kojih svaka/o distribuirana/o na preko 50 adresa medija;
- Organizovana su medijska gostovanja (4 radijska i 9 televizijskih) i to:
 - Žarko Papić, direktor IBHI, gostovao je na **BH Radiju 1** u „Otvorenom studiju“ 08.07.2019. i na **TV Hayat** u emisiji „Dobar dan BiH“ 17.10.2019. Prezentovao je i govorio o prvom policy dokumentu „Prema Evropskoj uniji- Ključni problemi socijalnog uključivanja u BiH“;
 - Ranka Ninković-Papić gostovala je u otvorenom studiju **RTV Vogošća**, 21.10.2019. sa fokusom na poboljšanje partnerstva između vladinog i nevladinog sektora, posebno na razvoj Strategija socijalnog uključivanja u BiH;
 - **TV SA** je 13. oktobra 2020. u emisiji „Sarajevska špica“ sa Brankicom Rudan ugostila dr. Žarka Papića, direktora IBHI i tim lidera policy komponente projekta „Zastani i poslušaj“; Fikreta Zuku, direktora udruženja slijepih Kantona Sarajevo i zamjenika predsjednika Saveza slijepih Federacije BiH; Željka Volaša, predsjednika organizacije amputiraca „UDAS“ Republika Srpska iz Banja Luke na temu „Socijalno uključivanje u BiH - problemi i rješenja“. Gosti su tokom polusatne emisije razmijenili mišljenja i iskustva o važnosti strategija socijalnog uključivanja za napredak Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko ditrikta BiH, značaj i uticaj ovih dokumenata na kandidatski status BiH za članstvo u Evropskoj uniji.
 - **RTV HIT** iz Brčkog je 20. i 21. oktobra 2020. emitovao prilog o projektu u okviru centralne informativne emisije „Objektiv“, kao i intervju sa Žarkom Papićem, direktorom Inicijative za bolju i humaniju inkluziju (IBHI) i tim liderom policy komponente projekta „Zastani i poslušaj“, koji je naglasio značaj socijalnog uključivanja u BiH, kao i položaj marginalizovanih grupa i trenutne socio-ekonomske situacije u BiH. Isto tako, podsjetio je na važnost preporuka Evropske komisije iz Mišljenja Evropske komisije o BiH kandidaturi.
 - Ranka Ninković-Papić gostovala je u jutarnjem programu **BHRT** „Jutro za sve“ 03.12.2020. posvećenom internacionalnom danu osoba sa invaliditetom. Govorila je o ciljevima projekta kao odgovoru na probleme sa kojima se suočavaju marginalizovane grupe u bh društvu. Tom prilikom predstavila je i dokumentarni film „Zastani i poslušaj“

- kreiran u okviru projekta, koji kroz životne priče šest stvarnih aktera nastoji potaknuti i građane i donosiocce političkih odluka da se aktiviraju u pronalasku rješenja;
- Ranka Ninković-Papić gostovala je u otvorenom programu **radija Konjic**, 18.02.2021., i prezentovala FSU u BiH projektne aktivnosti sa posebnim akcentom na pjesmu kampanje i dokumentarni film zajedničkog imena „Zastani i poslušaj“;
 - Ranka Ninković-Papić gostovala je u IS magazinu radija Istočno Sarajevo, 26.02.2021. Predstavila je projektna postignuća i njegov uticaj na marginalizovane grupe;
 - Tematsko gostovanje posvećeno značaju Strategija socijalnog uključivanja FBIH, RS i BD BiH 2021-2027. upriličeno je u otvorenom programu **TVSA**, 01.05.2021. Gošća je bila Ranka Ninković-Papić;
 - **BH Radio 1** ugostio je Ranku Ninković-Papić, 25.05.2021. koja je predstavila rezultate 32-mjesečnog rada i najavila Finalnu projektnu konferenciju;
 - Ranka Ninković-Papić je 23.06.2021. gostovala na **BHT 1**. Domaćin u studiju bio je Danko Delibašić. Tom prilikom predstavljena su sva projektna postignuća, finalna projektna konferencija, put i razvoj Koalicije „KOMA“. Vođen je dijalog o percepciji javnosti kada su u pitanju marginalizovane grupe, siromaštvu, socijalnom uključivanju i svakodnevnoj borbi za bolje i pravednije bh društvo;
 - Ranka Ninković-Papić gostovala je u centralnom informativnom programu **TV Zenica** „Zenicainfo“ 26.06.2021. Predstavila je projektne rezultate i različite metode njihovog postizanja, govorila o značaju i potrebi usvajanja Strategija socijalnog uključivanja, kao i o značaju Koalicije marginalizovanih grupa u BiH „KOMA“.
- Kreiran je i produciran **video spot „Zastani i poslušaj“** koji je najavio rad na aktivnijem socijalnom uključivanju i napuštanju koncepta pasivne socijalne zaštite, apelirajući na sve segmente društva da prihvate i promovišu jednake mogućnosti za sve građane. Spot, u trajanju 31 sekundu, nosi univerzalnu afirmativnu poruku prihvatanja različitosti i međusobnog razumijevanja. Promovisan je na javnim TV servisima (BHT, FTV i RTRS) u periodu od 21.08.- 21.09.2019. sa 94 emitovanja ili 2 914 sekunde u eteru, i dosegom kampanje od 1 108 009 osoba. Video spot je objavljen i promovisan 20.08.2019. na FSU u BiH YouTube kanalu sa 573,043 impresija i 322,535 pregleda. Promocija na FSU u BiH Facebook stranici takođe je bila veoma uspješna. U periodu od 22.08.-19.09.2019. video je imao 1 037 011 impresija, 222 849 pregleda i 1 169 reakcija.
- (Spot „Zastani i poslušaj“: https://www.youtube.com/watch?v=NiPT_tvY9s)
- Projektna kampanja na društvenim mrežama (Facebook i YouTube) uključivala je produkciju i promociju **video infografike „Zastani i poslušaj-Zašto je važna socijalna uključenost“** u novembru 2019. Promocija ovog videa ostvarila je doseg od 72 695 osoba i 2 628 angažmana za manje od mjesec dana. Kreirana je i verzija sa titlovima na engleskom jeziku.
- Kreirana su i objavljena tri medijska članka:

- „Zastani i poslušaj-zajedno smo jači“, intervju sa Selvedinom Dedićem, članom Koalicije „KOMA“ Zenice (pokrivenost/doseg objave obuhvatio je 188 619 osoba kroz 4 štampana izdanja najtiražnijih bh novina);
 - „Niko ne smije biti isključen“, novinski članak sa pet intervjuja sa ekspertima za izradu Strategija socijalnog uključivanja (pokrivenost/doseg objave obuhvatio je 601.756 osoba kroz 5 štampanih izdanja najtiražnijih bh novina i 22.922 osobe putem 9 najfrekventnijih bh web portala);
 - „Borba za bolje i pravednije društvo“, priča o uticaju i postignućima projekta (pokrivenost/doseg objave obuhvatio je 383 835 osoba putem 4 štampana izdanja najtiražnijih bh novina i 19 265 osoba putem 9 najfrekventnijih bh web portala).
- Drugi audio-vizuelni medijski sadržaji koji su kreirani i objavljeni tokom projektne implementacije su:

Pet priča u fokusu i dvije „Zastani i poslušaj“ kompilacije

- Prva priča u fokusu govori o **Tatjani Kosak**, predsjednici udruge "Utjeha" iz **Širokog Brijega**, članici Koalicije marginalizovanih grupa u BiH "KOMA", samohranom majci dvoje djece i osobi sa invaliditetom. Njena priča, u trajanju 3:01 minute, objavljena je na FSU u BiH YouTube kanalu i promovisana na FSU u BiH Facebook stranici 08.10.2019. sa 3 520 angažmana. Priča je stigla do 140 951 osoba u okviru facebook kampanje.
(Dostupno na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=IH7tFqkPxQg&t=3s>)
- Druga priča u fokusu govori o **Nebojši Kolaku iz Trebinja**, aktivisti, članu Koalicije marginalizovanih grupa u BiH - KOMA, novinaru, civilnoj žrtvi rata, osobi sa invaliditetom, te uskoro i diplomiranom pravniku. Njegova priča, u trajanju 3:01 minute, objavljena je 22.10.2019 na FSU u BiH YouTube kanalu sa 3 513 pregleda i promovisana na FSU u BiH Facebook stranici, gdje je kampanja stigla do 57 232 osoba.
(Dostupno na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=3KJDvh97AV4&t=1s>)
- Treća priča u fokusu sa **Aidom Šahmanović iz Sarajeva**, diplomiranom ekonomisticom i majkom blizanaca u autističnom spektru, na emotivan način govori o majčinskoj ljubavi kao pokretačkoj snazi za borbu protiv neosviještenosti, stigme i netolerancije u bh društvu, kao i o birokratskim preprekama za osobe sa invaliditetom. Ova priča, u trajanju 3:01 minute, objavljena je 17.01.2020. na FSU u BiH YouTube kanalu sa 19 200 pregleda i 149 300 impresija, te je promovisana na FSU u BiH Facebook stranici sa dosegom 102 083 osoba. Kreirana je i verzija sa titlovima na engleskom jeziku.
(Dostupno na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=9T5Wog8F36E&t=9s>)
- Četvrta priča u fokusu posvećena Udruženju za pomoć oboljelim od karcinoma **“Sutra je novi dan” iz Velike Kladuše** govori o značaju grupne podrške osobama oboljelim od karcinoma. Udruženje nosi naziv u sjećanje na pjevačicu Donnu Ares, čije pjesme šalju poruku onima koji se bore sa opakom bolešću da je sutra novi dan i da ne odustaju od borbe. Ova priča, u trajanju 3:29 minute, objavljena je i promovisana 10.09.2020. na

FSU u BiH YouTube kanalu sa 19 200 pregleda i 149 300 utisaka, kao i na FSU u BiH Facebook stranici sa 4 740 angažmana i dosegom od 130 640 osoba.

(Dostupno na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=IEUTQcyikKI&t=9s>)

- Peta priča u fokusu govori o preduzeću za zapošljavanje invalida **“Patriot” iz Bijeljine** koje uspješno posluje proteklih 20 godina, zapošljava 31 osobu i dokazuje da osobe sa invaliditetom posjeduju znanje, sposobnosti i volju za aktivno učešće na tržištu rada i doprinose izgradnji boljeg bh društva. Zapošljavanje osoba sa invaliditetom je jedan od osnovnih uslova za osiguranje socijalne uključenosti. Ova priča, u trajanju 4:16 minuta, objavljena je i promovisana 26.04.2021. na FSU u BiH YouTube kanalu sa 2115 angažmana i 1019 pregleda, dok su promotivne aktivnosti na FSU u BiH Facebook stranici rezultirale dosegom od 63 787 osoba.

(Dostupno na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=6JKwLghl4oE>)

- **Prva video kompilacija** „Zastani i poslušaj“ objedinjuje istoimeni spot i priče u fokusu sa Tatjanom Kosak, predsjednicom udruge građana, roditelja, prijatelja, osoba s invaliditetom i posebnim potrebama “Utjeha” Široki Brijeg; Aidom Šahmanović, diplomiranom ekonomisticom iz Sarajeva i majkom blizanaca u autističnom spektru; Nebojšom Kolakom, civilnom žrtvom rata iz Trebinja i članicama udruženja za pomoć oboljelim od karcinoma “Sutra je novi dan” iz Velike Kladuše. Ova kompilacija uradaka, u trajanju od 01:19 minuta, objavljena je i promovisana 08.09.2020. na FSU u BiH YouTube kanalu sa 2 301 pregleda, promotivne aktivnosti na FSU u BiH Facebook stranici imale su doseg od 137 719 osoba.

(Dostupno na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=PTcYJOciLXg>)

- **Druga video kompilacija** „Zastani i poslušaj“ predstavlja video fragmente svih uradaka nastalih u okviru projekta - "Zašto je važna socijalna uključenost", trailer dokumentarnog filma "Zastani i poslušaj", spot "Zastani i poslušaj", kao i priče u fokusu sa Tatjanom Kosak, predsjednicom udruge “Utjeha” iz Širokog Brijega; Aidom Šahmanović, diplomiranom ekonomisticom iz Sarajeva i majkom blizanaca u autističnom spektru; Nebojšom Kolakom, civilnom žrtvom rata iz Trebinja; članicama udruženja za pomoć oboljelim od karcinoma “Sutra je novi dan” iz Velike Kladuše i preduzećem za zapošljavanje invalida "Patriot" iz Bijeljine. Ova kompilacija, u trajanju 03:41 minute, objavljena je i promovisana 28.05.2021. na FSU u BiH YouTube kanalu sa 79 493 pregleda i dosegom od 152 100 osoba, dok je promotivna kampanja na FSU u BiH Facebook stranici zabilježila 253 500 angažmana i doseg od 27 897 osoba.

(Dostupno na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=8KKgxRNFpzc>)

U sklopu PR aktivnosti i kampanje podizanja svijesti kreiran je **dokumentarni film „Zastani i poslušaj“**, u trajanju 51 minuta, sa fokusom na socijalno uključivanje marginalizovanih osoba i grupa kroz predstavljanje šest priča i karaktera iz stvarnog života.

Produkcija dokumentarnog filma “Zastani i poslušaj” je završena sredinom oktobra 2020. Osnovni motiv za film je ljudska inspiracija u ostvarenju ciljeva i nezaustavljivom napretku.

Najava za film je postavljena na web stranice sif.ba i euresurs.ba, a na Facebook-u je imala 60.022 pregleda. Film je premijerno prikazan u Sarajevu 17. oktobra 2020. u gradskoj Vijećnici i u Banja Luci 23. oktobra 2020., u Narodnom pozorištu Republike Srpske. Broj zvanica je bio ograničen u oba grada zbog sigurnosnih mjera koje su bile na snazi tokom pandemije COVID-19 (kumulativno 80 zvanica), što nije ugrozilo izvrstan odziv medija i intenzivnu medijsku pokrivenost širom BiH, uz izvještaje da film zrači svjetlom, pozitivnom afirmacijom ljudske volje i ljepotom ljudskog bića.

U svrhu promotivnih aktivnosti kreirani su: Verzija sa prilagođenim titlovima za slabovidne i gluhe/nagluhe osobe na bosanskom jeziku; verzija sa titlovima na engleskom jeziku, verzija sa prilagođenim titlovima za slabovidne i gluhe/nagluhe osobe na engleskom jeziku, dva trailera (01:13 minuta i 0:50 sekundi) i 7 teasera (Zastani i poslušaj teaser i za svakoga aktera pojedinačno - Azru Dedić iz Bihaća, Nadinu Imamović iz Sarajeva, Biljanu Nedić, Harisa Eminovića i Vanju Čolić iz Banja Luke, te Kristijanu Nikolić iz Mostara).

FSU u BiH dokumentarni film „Zastani i poslušaj“ objavljen je i promovisan 26.11.2020. na FSU u BiH YouTube kanalu sa 6.445 pregleda i 58,400 impresija, dok je promocija na FSU u BiH Facebook stranici imala doseg od 90.287 osoba, primila 308 like-ova i 38 puta podijeljena.

U dodatku, film je besplatno emitovan na 10 bh televizijskih stanica, uključujući sva tri javna servisa (RTRS, BHT 1 i FTV) i 7 lokalnih tv stanica (TV Visoko, TV Bugojno, TV Goražde, TV TK, ELTA HD, RTV Vogošća i TV USK), sa repriznim emitovanjima ukupno 14 puta, što je 42,896 sekundi u eteru. TV promocija je imala doseg od 483.704 osoba.

(Dokumentarni film „Zastani i poslušaj“ dostupan za pregled na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=VlfGfBDfBOQ&t=119s>)

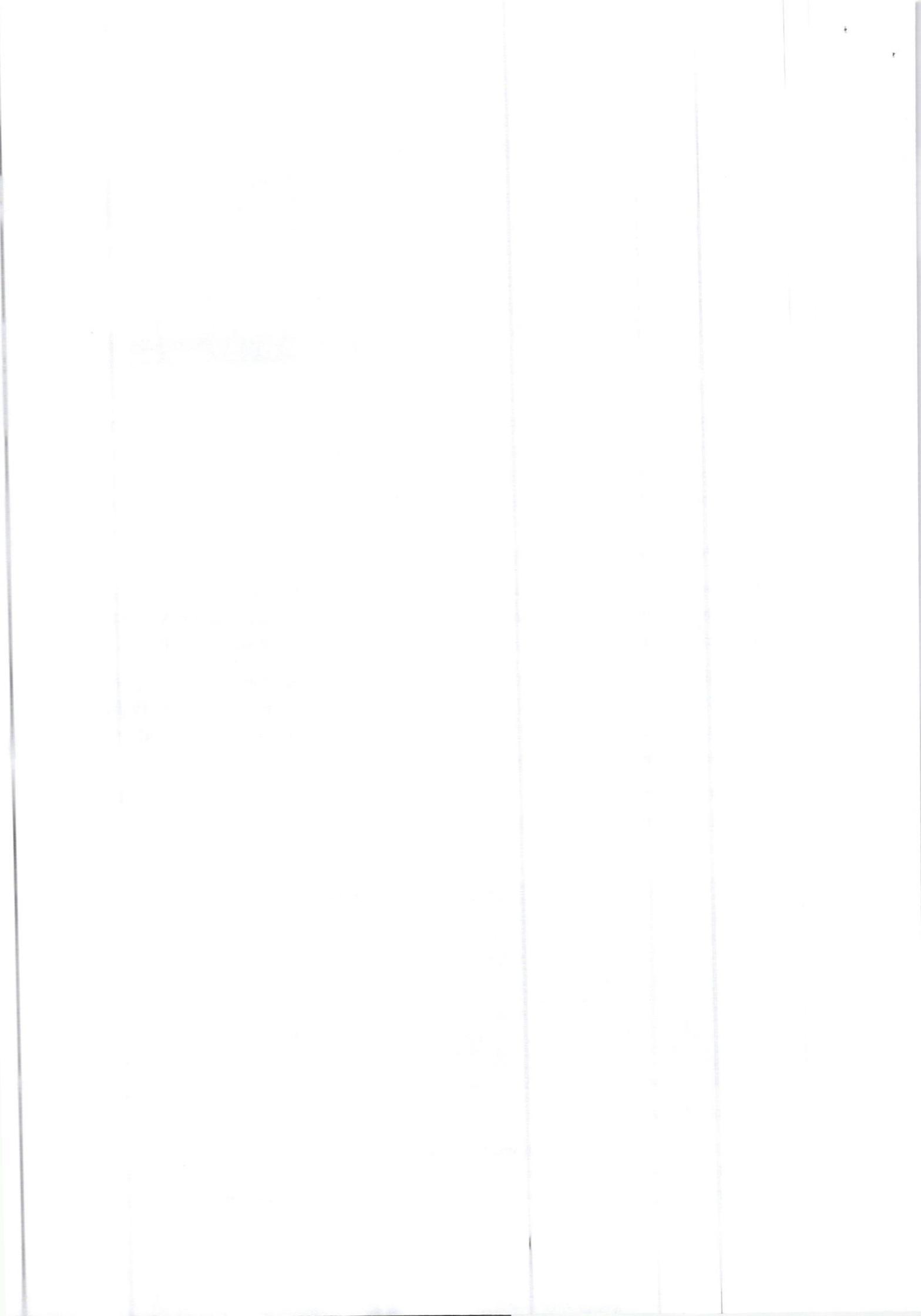

Pjesma kampanje “Zastani i poslušaj” sa originalnim tekstom i kompozicijom završena je u oktobru 2020.

Tekst pjesme govori o ugroženoj populaciji na potpuno drugačiji način. Autor ih vidi kao boje koristeći moto “Zastani i poslušaj” u refrenu, sa emotivnom i iskrenom porukom ljudima da prihvate sve marginalizovane

ljude, a ne da zatvaraju oči i okreću im leđa.

Spot za pjesmu objavljen je i promovisan 25.01.2021. na FSU u BiH YouTube kanalu sa dosegom od 537 osoba, kao i na FSU u BiH Facebook stranici sa 582 angažmana. Distribuisana je na 141 adresu radijskih stanica u cijeloj BiH. 8 radio stanica ju je premijerno emitovalo (Radio

Vitez, Radio Konjic, Radio Donji Vakuf, Radio Olovo, Radio Gradačac, Radio Ilijaš, Radio Kiss FM Sarajevo i Radio Istočno Sarajevo) a 4 radijska web portala objavila su i priču o pjesmi radiovitez.ba, radiodonjivakuf.com.ba, radio.olovo.ba, radioilijas.ba.

(Pjesma „Zastani i poslušaj“ dostupna na linku:

<https://www.youtube.com/watch?v=w6HW3SI0Vc0>).

Spot za pjesmu i dokumentarni film “Zastani i poslušaj” upisani su u knjigu evidencije autorskih djela i predmeta srodnih prava koja se vodi u Institutu za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine. Svako neovlašteno kopiranje i postavljanje na druge kanale je zabranjeno i krši odredbe Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, Sl. Novine BiH, broj: 63/10.

- Pored kontinuirane promocije projekta u medijima (portalima, televizijskim i radio stanicama, novinama), na socijalnim mrežama i FSU u BiH web stranici, promocija je bila konstantna i na **EURESURS.ba**, centru za informisanje i promociju projekata koje implementiraju OCD. Statistički podaci govore da je podstranicu „Zastani i poslušaj“ projekta posjetilo **1,8%** od ukupnog broja posjetilaca Euresurs-a. FSU u BiH je na ovoj stranici objavila ukupno 35 članaka na BHS i engleskom jeziku, dok je u rubrici publikacija FSU u BiH objavila 13 dokumenata- pet na BHS i osam na engleskom jeziku.

Organizacija finalne projektne konferencije -"KOMA" Konvencije

Zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom COVID-19 Finalna projektna konferencija organizovana je kao kombinovani/hibridni događaj 25.05.2021. u Međunarodnom centru za djecu i omladinu Novo Sarajevo (Centru za mlade Grbavica). Dio učesnika prisustvovao je putem Zoom platforme, a dio u direktnom programu – ukupno **63 predstavnika** organizacija civilnog društva koji se bave problemima marginalizovanih grupa u BiH, institucija vlasti i akademske zajednice. Tom prilikom FSU u BiH i IBHI predstavili su najznačajnija postignuća dvoipogodišnjeg rada. Među njima su tri moderne Strategije socijalnog uključivanja, ekspertske pripremljene za Federaciju BiH, Republiku Srpsku i Brčko distrikt BiH za period 2021 -2027. i usklađene sa standardima Evropske unije; spot za pjesmu kampanje „Zastani i poslušaj“, istoimenu Kompilaciju u kojoj su objedinjeni projektne video uradci uz pomoć kojih su bh javnosti i šire prezentovani položaj i uloga marginalizovanih grupa u razvoju socijalnih politika za društvo jednakih mogućnosti u BiH.

Opšti zaključak i mišljenje učesnika/ca Finalne projektne konferencije bio je da je projekat „Izgradimo zagovaračku platformu za socijalnu uključenost u Bosni i Hercegovini-Zastani i poslušaj“, uz podršku Evropske unije i UNICEF-a, doprinio progresivnijim BiH koracima ka Evropskoj uniji.

Za Konferenciju je pripremljen tekst “Strategije socijalnog uključivanja-značaj i uloga” koji je bio uvod za diskusiju (Dostupan na:

https://sif.ba/Documents/Publikacije/2021/SSU_znacaj_i_uloga.pdf).

- Članstvo u Koaliciji marginalizovanih grupa u BiH „KOMA“ tokom projektne implementacije povećano je na **121 članicu** (Lista aktivnih članica dostupna je na linku: https://koma.ba/bos/Clanice/Clanice_koalicije_KOMA).
- Tokom cijelog perioda projektne implementacije FSU u BiH provela je procedure za ukupno **18 javnih nabavki**, u skladu sa Ugovorom potpisanim sa Delegacijom Evropske unije u BiH.

PROJEKAT “IZGRADANJA KAPACITETA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA ZA AKTIVNO ZAGOVARANJE ULOGE MARGINALIZOVANIH GRUPA U PROCESU PRIDRUŽIVANJA EVROPSKOJ UNIJI”

Ukupna vrijednost projekta „Izgradnja kapaciteta organizacija civilnog društva za aktivno zagovaranje uloge marginalizovanih grupa u procesu pristupanja Evropskoj uniji“ bila je 47.130,00 EUR za period od sedam mjeseci, od 01. oktobra 2020. do 30. aprila 2021.

FSU u BiH je projekt implementirala uz podršku Ambasade Savezne Republike Njemačke u BiH. Ranka Ninković-Papić, direktorica FSU u BiH, završni izvještaj o implementaciji projekta predstavila je Ambasadi Savezne Republike Njemačke u BiH, 28.05.2021.

Projektne ciljevi i očekivani rezultati su u potpunosti ostvareni.

Projektne cilj 1: Povećati angažman organizacija civilnog društva koje predstavljaju marginalizovane grupe i poboljšati razumijevanje prednosti i vrijednosti njihove uloge u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Očekivani projektne rezultat 1: Uspostavljeni mehanizmi za dijalog sa marginalizovanim i ugroženim građanima i grupama koji omogućavaju proces pristupanja BiH Evropskoj uniji putem očuvanja međusobnog povjerenja, podrške i razmjene zajedničkih vrijednosti;

Projektne cilj 2: Ojačati vještine zagovaranja odabranih organizacija civilnog društva koje predstavljaju marginalizovane grupe s ciljem omogućavanja učešća i utjecaja na javnu politiku u oblasti socio-ekonomskog razvoja i prava u svjetlu pristupanja Evropskoj uniji.

Očekivani projektni rezultat 2: Osnažene organizacije civilnog društva koje predstavljaju marginalizovane grupe u BiH za promociju, razmatranje i zagovaranje građanskog, participativnog i procesa uključivanja na putu pristupanja Evropskoj uniji.

Projektni cilj 3: Potaći umrežavanje i saradnju među organizacijama civilnog društva koje predstavljaju marginalizovane grupe u BiH iz oba entiteta i Brčko distrikta BiH, radi unapređenja zajedničkih ciljeva i jačanja uloge marginalizovanih grupa u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Očekivani projektni rezultat 3: Povećana svijest organizacija civilnog društva koje predstavljaju marginalizovane grupe u BiH o važnosti njihove uloge u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

Opšti cilj projekta bio je razviti i ojačati kapacitete organizacija civilnog društva za aktivno učešće u kreiranju politika i zastupanje marginalizovanih grupa kako bi se promovisala svijest organizacija civilnog društva o odgovornosti javnog predstavljanja marginalizovanih grupa i interakcije s državnim akterima u zagovaranju politika koje služe tim grupama, posebno u kontekstu pristupanja Evropskoj uniji.

Efektna kampanja na FSU u BiH web stranici i društvenim mrežama, FSU u BiH Facebook stranici i YouTube kanalu, korištena je za promociju rezultata projekta tokom cijele implementacije, a kako bi se javnosti pomoglo da bolje razumije osjetljiva pitanja s kojima se marginalizovane osobe i grupe suočavaju na svom putu stvaranja društva jednakih mogućnosti.

Realizovane su sve planirane projektne aktivnosti kako slijedi:

Pripremna faza

- Završene su interne logističke pripreme za implementaciju projekta;
- Pripremljen je FSU u BiH detaljni Akcioni plan za provedbu projekta;
- PR eksperti i podrška za kampanju na socijalnim mrežama su odabrani;
- Kreirani su slogan projekta "Make it louder" (BHS: Glas do daske) i projektni plakat na BHS i engleskom jeziku;
- Na vrijeme je završena izrada projektnog letka/afiše. Slogan projekta "Glas do daske, tekst i dizajn bili su edukativni i privlačni sa ključnom porukom važnosti uloge bh. organizacija civilnog društva (OCD) u zagovaranju ispunjavanja uslova za članstvo BiH u Evropskoj uniji. Štampano je 500 primjeraka, kasnije distribuirano različitim akterima;

Izgled projektnog letka/afiše

- Roll-up banner projekta (BHS i ENGL verzija) štampani su prema kreiranom i odobrenom grafičkom dizajnu.

Istraživanje tematskih oblasti za projektne treninge namjenjene OCD koje predstavljaju marginalizovane grupe

FSU u BiH je u novembru 2020. izvršila procjenu nivoa znanja među članovima Koalicije "KOMA", te odabrala metodu za utvrđivanje da li postoji potreba za obukom i, ako postoji, šta je potrebno za osposobljavanje OCD-a marginalizovanih grupa. Procjena potreba za obukom pomogla je FSU u BiH da precizno identifikuje nivo stvarnog stanja u ciljanom istraživanju, stvarne sposobnosti učesnika, željene vještine i kompetencije. Proces je takođe pomogao trenerima da finaliziraju programe obuka.

FSU u BiH pripremila je izvještaj o provedenom istraživanju.

Treninzi

Prvi trening "Ciljana komunikacija i izgradnja planova zagovaranja" održan je 08. i 09. decembra 2020. u Sarajevu, Hotel Grand. Svrha treninga bila je edukacija predstavnika organizacija civilnog društva marginalizovanih grupa o različitim alatima potrebnim za planiranje i implementaciju medijskih i zagovaračkih kampanja, te njihovom značaju. **Predstavnici 17 OCD-a** iz cijele BiH učestvovali su u treningu. Tijekom treninga učesnici su se upoznali sa alatima za planiranje i provedbu različitih zagovaračkih intervencija koje će doprinijeti ispunjavanju standarda iz poglavlja 19 "Socijalna politika i zapošljavanje" pregovaračkog procesa za pristupanje BiH EU. Trenerica Brankica Rudan moderirala je tematski blok "Kako komunicirati s medijima", trenerica Merima Spahić predstavila je načine zagovaranja i korištenja eksternih komunikacija u procesu zagovaranja, a trener Edin Spahić govorio je o važnosti vizualnog identiteta na društvenim mrežama, osmišljavanju slogana kampanje, grafičkim rješenjima i dizajnu popratnih promotivnih materijala kampanje.

Mediji: Fena, Vijesti.ba i Bosanski.com izvjestili su o održanom treningu.

Drugi trening **“Kako koristiti društvene mreže za digitalno zagovaranje”** održan je 01. i 02. februara 2021., hotel Holiday. Svrha treninga je bila jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva koje predstavljaju marginalizovane grupe za sticanje znanja o osnovama digitalnog zagovaranja. U treningu je učestvovalo **19 predstavnika OCD**. Trening je učesnicima pružio vještine za korištenje društvenih medija kako bi poboljšali svoju socijalnu i ekonomsku integraciju u zajednicama. Trener Edin Spahić moderirao je tematski blok „Značaj vizualnog identiteta organizacije, projekta i kampanje“, trener Muamer Sijerčić moderirao je tematski blok „Zašto i kako biti prisutan na socijalnim mrežama“, a trenerica Merima Spahić objasnila je značaj komunikacije i vođenja kampanje na društvenim mrežama.

Za slijepe učesnike treninga snimljene su audio verzije projektnih materijala - afiše i osnovnih segmenata Poglavlja 19 „Socijalna politika i zapošljavanje“.

Mediji: Nezavisne.com i Bijeljina.online izvjestili su o održanom treningu.

Video

Predstavnici marginalizovanih grupa učestvovali su u pripremi 9-minutnog videa “Glas do daske” te saradivali prilikom planiranja i izrade koncepta. Nakon detaljnog, uključujućeg pristupa istraživanju i identifikaciji sugovornika, odabrana su četiri različita predstavnika marginalizovanih grupa, aktera u videu snimljenom u gradovima širom BiH: Suada Harčević ispred Udruženja žena za održivi razvoj „Vakat“ Jezerski, Bosanska Krupa; Nihad Kadić ispred Udruženja za pomoć osobama sa metalnim poteškoćama „Zajedno smo jači“ Gračanica, Dejan Grgić ispred Udruženja omladine sa invaliditetom „InfoPart“ Banja Luka i Nasija Džihanović ispred Udruženja za pomoć oboljelim od karcinoma „Sutra je novi dan“ Velika Kladaša. Video je snimljen na izvornim lokacijama gdje predstavnici marginalizovanih grupa žive i rade, u svom svakodnevnom okruženju (organizacija, kod kuće, na ulici, s prijateljima...).

Produciran je sa BHS titlovima prilagođenim slabovidnim i gluhim/nagluhim osobama, a kreirana je i verzija videa sa titlovima na engleskom jeziku, te najavni trailer videa.

Najava videa "Glas do daske" objavljena je i promovisana 17.03.2021. na FSU u BiH YouTube kanalu i na Facebook stranici. Video je dan poslije, 18.03.2021. objavljen i promovisan na FSU u BiH YouTube kanalu i na Facebook stranici, a TV kuće RTV Jablanica i TV USK emitovale su video 15. i 16. aprila 2021.

(Video „Glas do daske“ dostupan je na linku:

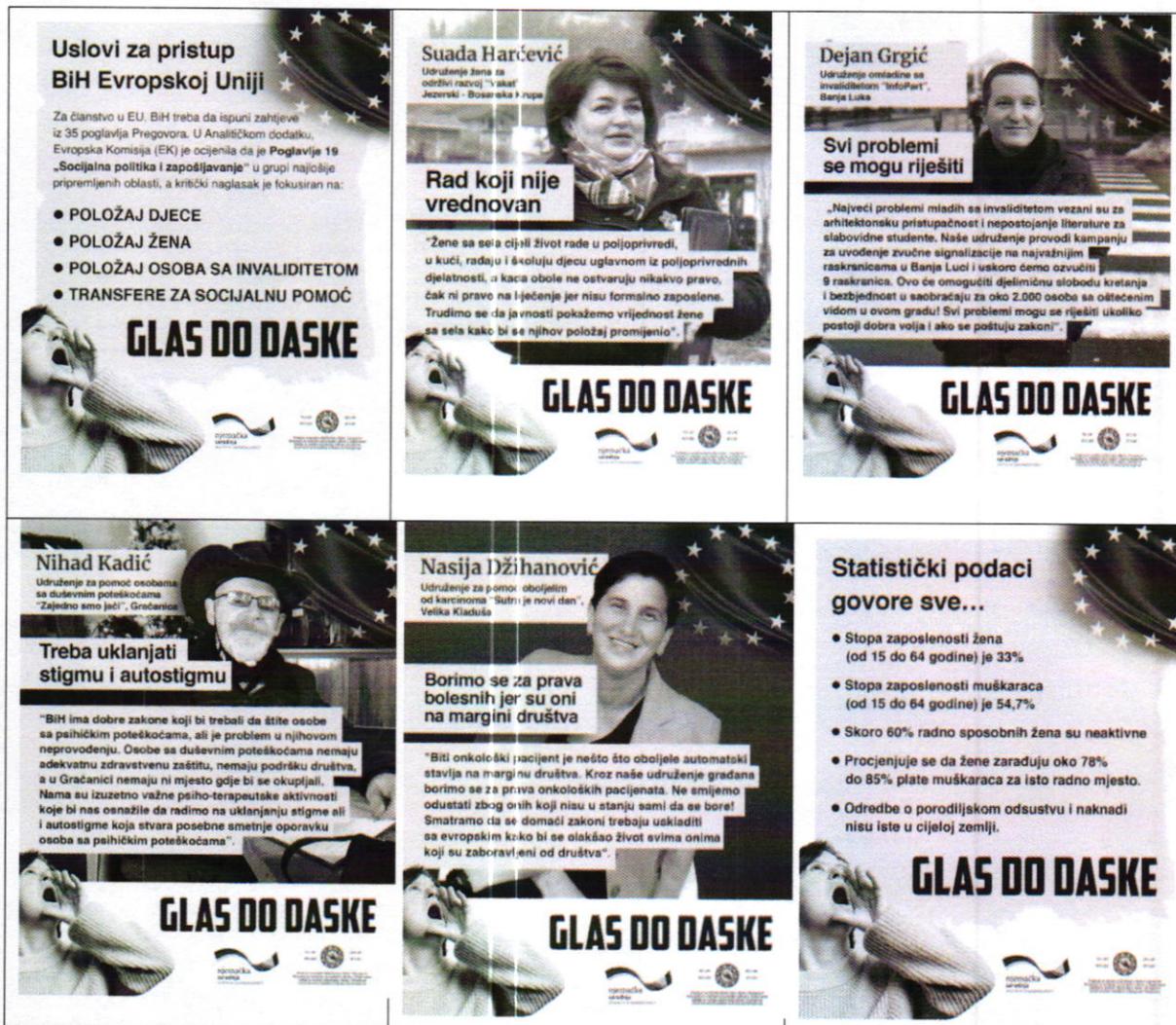
<https://www.youtube.com/watch?v=KayRtroipok&t=2s>)

Info-grafike

Dizajnirano je 6 Info-grafika o socijalnim pravima u svjetlu procesa pristupanja Evropskoj uniji, obogaćene visokokvalitetnim, prodornim fotografijama i grafičkim rješenjima, koje su

objavljene i promovisane jednom mjesečno tokom projektne implementacije s ciljem informisanja javnosti o značaju određenog problema, kako slijedi:

- Uslovi za pristup BiH Evropskoj uniji, 06.01.2021.
- Socijalna politika i zapošljavanje žena sa sela, 29.01.2021.
- Socijalno uključivanje mladih sa invaliditetom, 10.02.2021.
- Socijalno uključivanje i zaštita marginalizovanih osoba, 20.02.2021.
- Zdravlje i socijalna zaštita, 10.03.2021,
- Rodna ravnopravnost i zapošljavanje na tržištu rada, 08.04.2021.

Prikaz projektnih Info-grafika

Promocija svih Info-grafika na FSU u BiH i KOMA Facebook stranicama ispraćena je velikim interesom javnosti za odabrane tematske oblasti.

Okrugli stolovi

Prvi okrugli sto „Provedba Akcionog plana za implementaciju ciljeva Deklaracije marginalizovanih grupa u BiH“ održan je u Sarajevu, 17.12.2020. u hotelu Holiday. Moderator

je bio Žarko Papić. Događaju je prisustvovalo **18 predstavnika/ca** institucija i organizacija civilnog društva koje se bave problemima marginalizovanih grupa u BiH. Dato je i usvojeno nekoliko vrijednih prijedloga i inputa za provođenje Akcionog plana za provedbu Deklaracije marginalizovanih grupa u BiH, u svjetlu procesa pristupanja EU.

Okrugli sto je privukao veliku pažnju medijskih kuća, o zaključcima su izvještavali: Fokus, Glas Krajine, Radio Sarajevo, Fena, Source, Magazin Start i RTV Slon.

Drugi okrugli sto „Provedba Akcionog plana za implementaciju ciljeva Deklaracije marginalizovanih grupa u BiH“ održan je u Banja Luci, 24.02.2021. u hotelu Courtyard by Marriott. Moderator je bio Žarko Papić. Događaju je prisustvovalo **23 predstavnika/ca** institucija, organizacija civilnog društva koje se bave problemima marginalizovanih grupa u BiH, međunarodne i akademske zajednice koji su aktivno raspravljali i dali doprinos u donošenju zaključaka okruglog stola. Cilj organizacije bio je jačanje uloge marginalizovanih grupa u rješavanju društvenih i ekonomskih problema, te aktivno učešće u procesu zagovaranja promjena zakonodavstva u skladu sa preporukama Evropske komisije, a koji se tiču lošeg trenutnog položaja marginalizovanih grupa. Ovom prilikom FSU u BiH je također predstavila "Toolkit webinar" interaktivni, edukativni alat o zagovaranju namjenjen marginalizovanim grupama u BiH.

I ovaj događaj izazvao je veliki interes medija, a o njemu se izvještavali: BHT1, BH Radio 1, Slobodna Bosna, Beta.ba i Ljepota i zdravlje.

Okrugli stolovi održani u Sarajevu i Banja Luci

Interaktivni Toolkit webinar o zagovaranju

Toolkit-webinar o zagovaranju (video u trajanju 6:44 minute, sa pripadajućih 6 statičnih grafika "Kako da") finaliziran je i objavljen na FSU u BiH web stranici, 25.02.2021.

Ovaj alat korisnicima je kontinuirano na raspolaganju za korištenje. Riječ je o audio - vizuelnim uputstvima kako uspješno kreirati zagovaračku kampanju koristeći dostupne komunikacijske

instrumente, interaktivnom alatu koji olakšava razumijevanje procesa zagovaranja organizacijama civilnog društva koje predstavljaju marginalizirane grupe u BiH i pomaže im prilikom dizajniranja i promovisanja zagovaračkih aktivnosti. Toolkit webinar je u potpunosti prilagođen za korištenje osobama s invaliditetom (prilagođeni titlovi i glasovne smjernice).

(Toolkit webinar dostupan je na linku:

[https://sif.ba/bhs/Novosti/Clanak/FSU u BiH PREDSTAVLJA TOOLKIT WEBINAR ZA OCD KOJE PREDSTAVLJAJU MARGINALIZOVANE GRUPE](https://sif.ba/bhs/Novosti/Clanak/FSU_u_BiH_PREDSTAVLJA_TOOLKIT_WEBINAR_ZA_OCD_KOJE_PREDSTAVLJAJU_MARGINALIZOVANE_GRUPE))

Konvencija Koalicije marginalizovanih grupa u BiH – KOMA

Šesta konvencija Koalicije marginalizovanih grupa u BiH „KOMA“ održana je 18.03.2021. u Sarajevu, u hotelu Holiday. Moderator Konvencije bio je Žarko Papić. S obzirom na okolnosti uzrokovane pandemijom COVID-19, Konvencija je organizovana kao kombinovani događaj - dio učesnika događaju je prisustvovao online, a dio programu u sali hotela. Konvenciji je ukupno prisustvovalo **68 učesnika** iz cijele BiH, 47 online i 21 učesnik u konferencijskoj sali. Na temelju tri prikupljene ponude za IT/Zoom podršku, Agencija „Proevent“ odabrana je kao najpovoljnija i najkvalitetnija ponuda. Nekoliko ključnih zaključaka doneseno je na „KOMA“ Konvenciji. Pandemija koronavirusa izrazito je pogoršala socijalnu situaciju u BiH. U najranjivijem položaju su osobe s invaliditetom i druge marginalizovane grupe – posebno je otežan pristup zdravstvenim uslugama. Povećano je i opšte siromaštvo.

FSU u BiH je tokom šeste Konvencije „KOMA“ predstavila video „Glas do daske“, Toolkit-webinar o zagovaranju, animirane video grafike za promociju Akcionog plana za provedbu ciljeva Deklaracije marginalizovanih grupa u BiH i šest projektnih infografika. Svi uradci kreirani tokom projektne implementacije posebno su prilagođeni za kombinovani, hibridni događaj.

Mediji su ispratili i ovaj FSU u BiH događaj, i to: TV Sarajevo, Fena, Nezavisne novine, Mreža za izgradnju mira, Senzor, Hayat i BH Radio 1.

Sa VI Konvencije Koalicije marginalizovanih grupa u BiH „KOMA“

PR podrška i kampanja na društvenim mrežama

Kampanja na društvenim mrežama, posebno na FSU u BiH Facebook stranici i FSU u BiH YouTube kanalu podrazumijevala je promociju svih projektnih aktivnosti i događaja. Kampanja je bila orijentisana na povećanje svijesti javnosti o ulozi i značaju marginalizovanih grupa u procesu pristupanja BiH Evropskoj uniji, dok istovremeno utiče na širu javnost ciljajući ka otvorenijem i uključujućem konceptu.

PR eksperti su osigurali monitoring svih projektnih aktivnosti u saradnji sa FSU u BiH, kao i medijsko praćenje svih projektnih događaja.

Kreirane su, producirane i promovisane animirane video grafike za društvene mreže u cilju nastavka promocije Akcionog plana za provedbu ciljeva Deklaracije marginalizovanih grupa u BiH (video u trajanju 3 minute i pet statičnih grafika). Video i statične grafike temelje se na sadržaju projektnih materijala „Glas do daske“. Cilj kampanje i ovoga metoda komunikacije bio je objasniti javnosti zašto su marginalizovane grupe važne u procesu pristupanja BiH Evropskoj uniji, na koji način mogu doprinijeti tom procesu, te s kojim problemima se kontinuirano susreću.

Audio-vizualne grafike su, pored VI Konvencije Koalicije KOMA, promovisane do kraja projektne implementacije na FSU u BiH društvenim mrežama (Facebook, YouTube), te web stranici FSU u BiH.

(Video grafike su dostupne na linku: https://www.youtube.com/watch?v=E0oIL_I5IPw)

OSTALE PROVEDENE, TRENUTNE I BUDUĆE FSU u BiH AKTIVNOSTI

FSU u BiH podrška implementaciji IBHI projekta "Dodatno finansiranje projekta podrške pripremi Strategija socijalnog uključivanja u BiH"

U periodu 01.05.2021. -31.10.2021. realizovan je IBHI projekat "Dodatno finansiranje projekta podrške pripremi Strategija socijalnog uključivanja u BiH", podržan od strane FOD BiH, koji je dodatnim aktivnostima podržao najvažnije aktivnosti projekta "Izgradimo zagovaračku platformu za socijalnu uključenost - Zastani i poslušaj", koji je FSU u BiH implementirala u partnerstvu sa IBHI-jem, uz podršku Evropske unije i UNICEF-a.

Žarko Papić, direktor IBHI, donatoru (FOD BiH) je 18.11.2021. predstavio finalni izvještaj o implementaciji projekta i aktivnostima provedenim u saradnji sa FSU u BiH projektnim timom, a koji je prihvaćen od strane donatora.

Projekat je u fokusu imao sljedeće aktivnosti, koje su u potpunosti realizovane:

- Aktivnosti na usvajanju i provedbi strategija socijalnog uključivanja na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH;
- Učešće marginalizovanih grupa u zagovaranju usvajanja strategija socijalnog uključivanja;
- Aktivnosti zagovaranja socijalnog uključivanja, mediji i PR kampanja u svjetlu budućeg kandidatskog statusa BiH na njenom putu ka EU.

Zagovaračke aktivnosti na usvajanju i provedbi strategija socijalnog uključivanja na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH, pored zagovaračkih sastanaka i drugih aktivnosti predstavljenih u sekciji realizovani projekti - „Izgradimo zagovaračku platformu za socijalnu uključenost u BiH-Zastani i poslušaj“, su nastavljene:

- Na konferenciji "Socijalno poduzetništvo i njegov značaj za ranjive društvene grupe" (UNICEF, USAID, Savez socijalnih radnika FBiH) održanoj u periodu 30.09.-01.10.2021., Žarko Papić je bio uvodničar na panelu sa temom "Socijalno poduzetništvo kao inovativni model zapošljavanja ranjivih društvenih grupa";
- Na konferenciji "Sedmica održivog razvoja u BiH-Značaj socijalne zaštite u kontekstu ciljeva održivog razvoja u BiH" (UNDP) održanoj 04.10.2021., Žarko Papić je bio uvodničar na panelu "Značaj socijalne zaštite u kontekstu ciljeva održivog razvoja u BiH".

U cilju učešća marginalizovanih grupa u zagovaranju usvajanja strategija socijalnog uključivanja organizovana je Međuentitetska fokus grupa na temu "Održivi razvoj i socijalno uključivanje" koja je, zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom COVID-19, održana kombinovano - online i putem Zoom razgovora, zaključno sa 12.10.2021. Poziv je dobilo 15 učesnika, predstavnika marginalizovanih grupa u BiH i eksperata, online je odgovorilo 6 (2M/4Ž) a troje putem Zoom razgovora. Uz poziv učesnici su dobili dokument UN, VM BiH „Okvir saradnje Bosne i Hercegovine i Ujedinjenih nacija za održivi razvoj-Partnerstvo za održivi razvoj 2021-2025.“, kratki dokument „Ključni izazovi održivog razvoja u BiH“ i tri osnovna pitanja:

1. Značaj socijalnog uključivanja za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja.

2. Indeks socijalne isključenosti u BiH pokazuje da je 2018. 49,4% stanovnika socijalno isključeno bar po jednom od sljedećih faktora: životni standard, zdravstvena zaštita, obrazovanje, učešće u zajednici, sloboda izbora, pristup uslugama (telefon, internet). Šta, od navedenih oblasti, ima najveći negativni uticaj na socijalno isključivanje?

3. Strategije socijalnog uključivanja Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH 2021-2027. mogu biti alat održivog razvoja u BiH. Vaše sugestije institucijama za realizaciju te mogućnosti?

Zajednički zaključak, o ključnom značaju socijalnog uključivanja za održivi razvoj, višedimenzionalnosti socijalne isključenosti, te o važnosti Strategija socijalnog uključivanja, potvrdio je jedinstveni interes marginalizovanih grupa te njihovo razumijevanje društvenih problema.

Veoma naglašena medijska promocija i vidljivost marginalizovanih grupa, pored aktivnosti predstavljenih u sekciji realizovani projekti - „Izgradimo zagovaračku platformu za socijalnu uključenost u BiH- Zastani i poslušaj“, je nastavljena.

FSU u BiH i IBHI dokumentarni film “Zastani i poslušaj” svečano je otvorio jubilarno, 10. izdanje međunarodnog filmskog festivala “Uhvati film” Banja Luka, 19.10.2021. u Muzeju savremene umjetnosti Republike Srpske.

Organizator festivala „Uhvati film“ u Banja Luci je Humanitarna organizacija „Partner“, pored kojega se, uz niz pratećih sadržaja, festival održava od 2003. godine u Novom Sadu, te Kotoru i Rijeci, sa ciljevima: informisanja javnosti o životu, aktivnostima, pravima i dostignućima osoba sa invaliditetom, uticaja na promjene stavova ljudi prema osobama sa invaliditetom, boljeg razumijevanja i prihvatanja različitosti, te stvaranja uslova za veću vidljivost i uključivanje osoba sa invaliditetom u sve sfere društvenog života.

Nakon svečane premijere, FSU u BiH je dobila zahvalnicu međunarodnog filmskog festivala „Uhvati film“ Banja Luka za doprinos podizanju svijesti javnosti o osobama sa invaliditetom.

Medijske najave festivala i medijski izvještaji nakon “Zastani i poslušaj” projekcije dostupni su na sljedećim linkovima:

- <https://www.banjaluka.rs.ba/uhvati-film-banja-luka-film-zastani-i-poslusaj-otvara-festival/>
- <https://banjaluka.net/uhvati-film-banja-luka-film-zastani-i-poslusaj-otvara-festival/>
- <https://www.mreza-mira.net/vijesti/uhvati-film-banja-luka-pocinje-19-oktobra/>
- <https://mondo.ba/Magazin/Kultura/a1075166/Festival-Uhvati-film-od-19.-oktobra.html>
- <https://www.bhrt.ba/banjaluka-po%C4%8Dinje-10-me%C4%91unardni-filmski-festival-uhvati-film>
- https://www.glassrpske.com/lat/kultura/kultura_vijesti/trivic-puna-podrska-ministarstva-festivalu-uhvati-film/381869
- <https://ultra.ba/odrzano-10-izdanje-medunarodnog-filmskog-festivala-uhvati-film-banja-luka/>